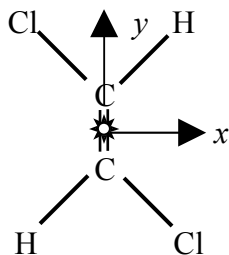

1. (6 pkt.) Cząsteczce *trans*-dichloroetenu (*trans*-CHCl=CHCl) odpowiada grupa symetrii C_{2h} .

Na rysunku przedstawiono cząsteczkę *trans*-CHCl=CHCl. Atomy znajdują się w płaszczyźnie xy . Oś z (oznaczona $\star$) jest prostopadła do płaszczyzny cząsteczki i zwrócona w stronę obserwatora. Posługując się załączoną tabelą charakterów grupy C_{2h} przypisać orbitalom: $\chi_1 = 1s_{H1} + 1s_{H2}$ (suma orbitali $1s$ atomów wodoru) oraz $\chi_2 = 2p_{zC1} + 2p_{zC2}$ (suma orbitali $2p_z$ atomów węgla) symbole odpowiednich reprezentacji grupy C_{2h} . Wyjaśnić, czy utworzenie kombinacji liniowej orbitali χ_1 i χ_2 może prowadzić do uzyskania orbitalu wiążącego lub antywiążącego. W tabeli: C_2 oznacza operację obrotu o 180° wokół osi symetrii cząsteczki, σ_h oznacza odbicie w płaszczyźnie symetrii cząsteczki, prostopadłej do osi symetrii, zaś i - inwersję (względem środka symetrii cząsteczki).

C_{2h}	E	$C_2(z)$	$\sigma_h(xy)$	i
A_g	1	1	1	1
B_g	1	-1	-1	1
A_u	1	1	-1	-1
B_u	1	-1	1	-1

2. (10 pkt.) Wyjaśnić, na czym polega degeneracja poziomu energetycznego. Podać dwa przykłady układów, dla których występują zdegenerowane poziomy energetyczne i dla każdego z tych układów, określić stopień degeneracji pierwszego wzbudzonego poziomu energetycznego. Odpowiedź uzasadnić.
3. (12 pkt.) Wyjaśnić, czy energie dysocjacji cząsteczek H_2 i D_2 , gdzie D oznacza deuter – izotop wodoru ${}^2_1H$, są sobie równe. Jeśli nie, to której z tych cząsteczek odpowiada większa wartość energii dysocjacji? Odpowiedź uzasadnić. Podać, na jakich przybliżeniach opiera się uzasadnienie.

4. (8 pkt.) Orbitale uzyskane metodą Hückla dla cząsteczki heksatrienu mają postać:

$$\psi_1 = 0,232 \chi_1 + 0,418 \chi_2 + 0,521 \chi_3 + 0,521 \chi_4 + 0,418 \chi_5 + 0,232 \chi_6$$

$$\psi_2 = 0,418 \chi_1 + 0,521 \chi_2 + 0,232 \chi_3 - 0,232 \chi_4 - 0,521 \chi_5 - 0,418 \chi_6$$

$$\psi_3 = 0,521 \chi_1 + 0,232 \chi_2 - 0,418 \chi_3 - 0,418 \chi_4 + 0,232 \chi_5 + 0,521 \chi_6$$

$$\psi_4 = 0,521 \chi_1 - 0,232 \chi_2 - 0,418 \chi_3 + 0,418 \chi_4 + 0,232 \chi_5 - 0,521 \chi_6$$

$$\psi_5 = 0,418 \chi_1 - 0,521 \chi_2 + 0,232 \chi_3 + 0,232 \chi_4 - 0,521 \chi_5 + 0,418 \chi_6$$

$$\psi_6 = 0,232 \chi_1 - 0,418 \chi_2 + 0,521 \chi_3 - 0,521 \chi_4 + 0,418 \chi_5 - 0,232 \chi_6$$

gdzie χ_i oznacza orbital $2p_z$ atomu węgla i , prostopadły do płaszczyzny cząsteczki.

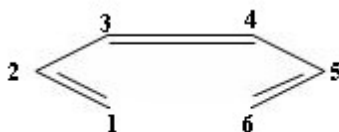
Orbitalowi ψ_1 odpowiada energia orbitalna $\varepsilon_1 = \alpha + 1,811\beta$, orbitalowi ψ_2 - energia orbitalna

$\varepsilon_2 = \alpha + 1,247\beta$, orbitalowi ψ_3 - energia orbitalna $\varepsilon_3 = \alpha + 0,445\beta$, orbitalowi ψ_4 - energia orbitalna

$\varepsilon_4 = \alpha - 0,445\beta$, orbitalowi ψ_5 - energia orbitalna $\varepsilon_5 = \alpha - 1,247\beta$, orbitalowi ψ_6 - energia orbitalna

$\varepsilon_6 = \alpha - 1,811\beta$, gdzie α i β oznaczają liczby o wartościach ujemnych.

Na rysunku przedstawiono schematycznie, ulegającą cyklizacji, cząsteczkę heksatrienu z ponumerowanymi atomami węgla, zaznaczając wiązania między tymi atomami (pominięto atomy wodoru).

Naszkicować graficzne przedstawienie granicznego orbitalu molekularnego (istotnego dla zachodzącej reakcji) cząsteczki heksatrienu jako kombinacji liniowej orbitali $2p_z$ atomów węgla i

wyjaśnić, czy cyklizacja termiczna 1,3-cis-5-heksatrienu do cykloheksenu przebiega na drodze konrotacji czy dysrotacji. Wskazówka: w jakim stanie jest substrat reakcji termicznej, a w jakim stanie jest substrat reakcji fotochemicznej (które orbitale są zajęte)?

5. (14 pkt.) Naszkicować na osobnych rysunkach diagramy poziomów energetycznych, ilustrujące powstawanie orbitali molekularnych dla jonów molekularnych: oksygenylowego O_2^+ i wodorotlenowego OH^- , przy założeniu, że każdy z orbitali molekularnych wiążących i antywiązących jest kombinacją liniową dwóch orbitali atomowych. Określić typ każdego z orbitali molekularnych. Dla każdego z jonów O_2^+ i OH^- naszkicować kontur i schemat powstawania z orbitali atomowych najniższego niezajętego orbitalu molekularnego. Podać symbole termu podstawowego dla jonu O^+ oraz dla jonu molekularnego O_2^+ . Energie orbitalne dla atomu tlenu mają następujące wartości : $\epsilon_{1s} = -20,66864$, $\epsilon_{2s} = -1,24428$, $\epsilon_{2p} = -0,63186$ hartree.